

Hulló levél, sárga levél...

Emlékezés Dankó Pistára

29. Utolsó útján Nagyváradra utazott volna társulatával, de a Bihar megyei Tenkén erőit vett rajta a régi gyöttrődés. Szörnyű vérömlés döntötte ágyba. Ugy vitték haza Csengődre. A pusztából köszönt meg levelében a szegedi sajtó szeretettel teljes támogatását...

Még mintha neki lett volna köszönnivalója s nem is azoknak, akik szerencsések voltak hallani a „legmagyarabb zeneköltőt”, ahogy a fiatal újságíró Móra Ferenc nevezi.

Betegségének híre hamarosan elterjedt az országban. Mindenfelől jönnek az aggódó levelek, Győrből, Nagyváradról, Aradról, nemkülönben a fővárosból. De már úgy látszik, későn...

Alljon itt a beteg nótája egyik utolsó levele, 1902. aug. 25-i keltezéssel:

„...A szegedi előadásra (valószínűleg a »Halász szeretője« előadására céloz! Cs. Gy.) elmegyek még a koporsóból is, de hamarabb is Szegedre megyek, huzamosabb időre, mert itt már hadilábban állok a kórház, örökké csirkét eszek, és már olyan szépen tudok kukorékolni, hogy ha valami kiéhezett szegedi özevgy tyúk meghallja, rögtön rám mászik. Egészségem fuccs! Azt hiszem, az őz vagy a tavasz elbánni velem, azért sietek haza, hogy a hazai édes földbe temessetek el. Isten veled, ölel igaz barátod számtalanszor, Dankó Pista.”

(Levél Jenő nevű barátjához. Eredetiben a Somogyi Könyvtárban.)

A nótaköltő megérezte a gatta, mesélte, hogy betegség közeledt.

1903. március 29-én távirat érkezett a szegedi városháza uraihoz. A fényes tollú madár elhallgatott...

Előzőleg már egy beadvány is érkezett Szeged város hatóságához, melyet a magyar irodalom kiválóságai írtak alá (köztük Jókai Mór, Herczeg Ferenc, Rákosi Jenő s mások) — közölve, hogy Dankó Pistát örök búszkeségére mégis csak Szeged adta a hazának. A nótáfejedelem utolsó óhajátstól tolmácsolta az irat, hogy ha majd a szívve megszűnik dobogni, vigyék haza szülővárosába, s ott temessék el a szegedi temetőben, ahol edesebb lesz a síri nyugalom...

1902 júliusában már nagyon beteg volt Dankó Pista. Utolsó felesztendjét a sógoránál töltötte a fővárosban, a Pauler utca 2. sz. házában. Levelek hosszú sorában búcsúzkodott barátaitól, ismerőseitől, kik közt ott volt már a fiatal Móra Ferenc is. — Fiúk, az Isten áldjon meg! En is iszom, igyatok...!

Valójában — dehogyan is íhat már a jó csengődi bucsúból, amiről a nótája is úgy szól, hogy csodaerő volna benne...!

Hiába, a kaszás ember csak nem akart téglát mellőle. Először csak a cigarettát ütötte ki kezéből, majd a poharat, s végül még a feketekávé csészét is irtgylte tőle.

Pedig még élni szeretett volna. Nótatermése közül mintegy harmadfelét kiadta volna, hogy azokat kiadja egy kötetben, attól félve, hogy az élelmes „zeneszerzők” eltulajdoníthatnak szerzeményeiből. Nádor József dalszerző, aki a fővárosi betegágyánál is meglátog

Nyitnak az üdülők

A Balaton-parton májusban fokozatosan megnyitják a SZOT üdülőházeit. A parvitdek 21 üdülőtelepén — ahol szakszervezeti nyaralóházak vannak — rövidesen befejezik az előkészületeket a vendégfogadásra. Mindenütt újjáfestették a szobákat, a társalgókat, felújították a régi épületeket és sok helyen új berendezések cserélték fel a régi garnitúrákat.

A Balaton-part szakszervezeti üdülőházaiba összesen 130 500 vendéget várnak a fődény tíz turnusában. Az ellátás változatlanul jónak ígérkezik. Gazdag lesz a kulturális és a sportprogram is.

A testvérváros hírei

Odessza 1978. április 10-én nevezetes évfordulót ünnepel: a város 34 esztendővel ezelőtt, ezen a napon szabadult fel a fasiszta megszállás alól.

Nemrégiben Ukrajna Odessza megyei pártbizottságán a VB tagjai a Szocialista Munka odesszai hőseivel, vállalatok, építkezések, a közlekedés, valamint mezőgazdasági termelők szövetkezetek és állami gazdaságok dolgozóival és tudósokkal találkoztak. A résztvevők előtt a párt megyei bizottságának első titkára, N. K. Kiricsenko szólt fel. Beszédében a megye dolgozóinak elmúlt évi eredményeit, a következő évi tervekét és a tízdiós öt éves terv feladatait elemelte. A Szocialista Munka 119 hőse írta alá „A megye minden dolgozójához” c. felhívást, melyben hangsúlyozták az alkotó, önzetlenség, teljes odaadással végzett munka fontosságát. Rámutatnak, hogy fel kell kutatni és ügyesen ki kell aknázni minden tartalékot, mellyel a munka hatékonyságát és minőségét fokozni lehet. Ígéretet tettek hogy az 1978-as tervet október 7-re, a Szovjet Alkotmány Napjára teljesítik. A találkozó résztvevői levelet intéztek Brezsnyev elvtárhoz.

Februárban múlt 30 éve, hogy a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság aláírta a barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási szerződést. Az odesszaiak a nevezetes évforduló tiszteletére ünnepélyes megemlékezést tartottak. A város lakosságának képviselői a Tudósok Házában ünnepi nagygyűlé

Rajtunk is múlik

A magas vérnyomásról

Nem tudjuk, hogy az ókor, a középkor embere, vagy akár múlt században élt ösünk szenvedett-e a magas vérnyomástól. Talán ha valamelyik elszánt kutató a múlt századára adná a fejét, a hipertónia hatásaként fellelhető betegségből következtethetne egykori jelenlétére. Így létező sem olyan régen beszélünk: Budapest kórházaiban a 20-as években vezették be a vérnyommérést. Azóta azonban egyre több szó esik róla, nemcsak nálunk, hanem szerte a világon. A leggya

koribb betegségek egyike. Ezért is ez a témája az idei Egészségügyi Világnapnak.

Életkor + 100

Magyarországon egymillió embernek magasabb a vérnyomása a normálisnál. Ha jóidőben vetődött a beteg a rendelőbe, szíve, érrendszere még nem sínylette meg a vér erős nyomását. S gyógyszerrel ez meg is előzhető.

Mi is a magas vérnyomás lényege? Hogy milyen nagy a vér nyomása, az a továbbított vér mennyiségétől, a szívösszehúzóerő erejétől és a számától, részben a kis artériák tágasságától, az általuk kifejtett keringési ellenállástól függ. Ha ezek a kis erek beszűkülnek, akkor megnő az ellenállás és emelkedik a vérnyomás. Az idegrendszernek és az egyes hormonoknak is van vérnyomást szabályozó tevékenységük, amelyek szintén a szív működésére hatnak, vagy a kis artériák tágasságát — így ellenállását — befolyásolják.

A normális értéket nemzetközi reprezentatív fölmérés alapján határozták meg. Ma is helytálló a számítás: ha ki-ki életkorához — mert ez is döntő — hozzáad százat, megtudja, hány higánymilliméternek kell lennie vérnyomásának. Fiatalok és középkorúak egészségeseknek tudhatják magukat, ha vérnyomásuk általában nem haladja meg a 140/90 értéket. Ha többszöri mérés után 160/95 higánymilliméternél magasabb a nyomás, legközelebb hipertóniát állapít meg az orvos. (Hatvan éven túl azonban az ennél nagyobb számtól sem kell feltétlenül megijedni.)

Ellenség

a kényelem

és túltápláltság

Ahhoz, hogy védekezzünk a betegség ellen, előbb az okait kell ismernünk. Az eseteknek mindössze 10–15 százalékában vezethető vissza szervi bajokra. Legtöbbször azonban nem lehet tudni, mi okozza a hipertóniát, valószínű, egyszerre több tényező közösen felelős érte.

Az öröklött hajlam az egyik. Ha a családban már van magas vérnyomástól szenvedő beteg, az utódok között is előfordulhat. Lúdas lehet a vegetatív idegrendszer fokozott érzékenysége is, ilyenkor a környezeti hatásokra túlságosan is reagál a szervezet. Aki sokat eszik — különösen állati zsírokat — ugyancsak nem tesz jót önmagának. A hízas még a gyógyszerek hatását is kedvezőtlenül be

folyásolja. Egyes ásványi anyagok is elősegítik a betegség létrejöttét, különösen a konyhasó. Az orvosok fellelnek azt is, hogy a kevés testmozgásnak, a túlzott „kényelmességnek” is szerepe lehet az efféle bajokban.

Honnan tudjuk meg, hogy betegek vagyunk? Legtöbbször akkor megyünk csak orvoshoz, ha „visznek”, amikor már nagyon fáig válik. Márpedig a hipertónia nem fáig. Ezért sokan éveken keresztül élnek ezzel a betegséggel, anélkül, hogy panaszkodjanak. Csakhamar közben alattomosan kifejlődnek a szövődmények.

Az elhanyagolt magas vérnyomás nagy ellensége a szívnek: szívnagyobbodáshoz, szívtágulathoz vezet, később szívelégtelenség jöhet létre. Az egyébként is szűkebb erekben lassan mérsakódik le, s ez vérellátást, táplálkozási zavarokat okoz. Igen súlyos szövődmény az agyvérzés, az agyvérzés, a szemideghártya károsodása és a veseműködés romlása.

Mit tegyünk?

Ha már kialakult a magas vérnyomás, és az ok valamilyen szervi baj, akkor az alapbetegséget fogja gyógyítani az orvos. Ha a bűnös ismeretlen, akkor vérnyomáscsökkentő gyógyszerrel veszik föl ellene a harcot. Téves a köztudatban az a hiedelem, hogy ha „beállt” a normális vérnyomás, abba lehet hagyni az orvosságok szedését. Az egyensúly akkor fölburul a nyomást emelő tényezők és a gyógyszer csökkentő hatás között, és minden marad a régi. Tehát folyamatosan kell szedni az orvosságokat.

Ugyancsak jó gyógyszer, s az egészségeseknek megelőzésül is szolgál, ha helyes életmódot alakítanak ki maguknak. Senki ne mondjon le a napi hét-nyolc órai alvásról. Az aktív pihenés, a kikapcsolódás a test és a szellem épességét is konzerálja. A gyaloglás, a kirándulás, az úszás, a kerékpározás jótékony hatású a vérnyomásra is. Nem árt, ha kalóriatáblázatot függeszt ki a háziasszony a konyhában, s óvja övét az elhízástól. Úgyelhet arra, hogy kevesebb zsír kerüljön a rántásba, és inkább kevesebb, mint több só — minden ételbe.

Nem is tudjuk, kihez szólunk, amikor az idegrendszer kímélését kérjük. Kinek-kinek az idegeit kellene megóvni a nagy feszültségektől, szorongásoktól. Családtagok, munkatársak — embertársak: egymás egészségéért is felelősek vagyunk.

Chikán Ágnes

Változékony, szeszélyes március

Az idei tavasz első hónapjának időjárása meglehetősen szeszélyesen alakult. A hónap első hete kellemesen meleg és verőfényes volt, a hőmérséklet csúcsértékei országsszerte 17–21 Celsius-fok között alakultak, s a napi középértékek 6–8 fokkal voltak az évszaknak megfelelő szint fölött. A korai kitavasodást ígérő enyheség azonban nem tartott sokáig, mert 7-én az Atlanti-óceán északi térségéből származó hideg légtömegek árasztották el a Kárpát-medencét, a hőmérséklet 8–10 fokkal visszaesett az előző napokhoz képest, s az ország több részén futó hózaporok keletkeztek. Az igen változékony hőmérsékleti óceáni légváltások folyamatos fölének áramlása időjárásunkat szeszélyessé tette: 7–17-e között az enyhe napfényes és csapadékos, havazós és zivataros időjárások gyors egymásutánban váltakoztak hazánkban. Az Észak-Európában felgyülemlt hideg légtömegek 20–25-e között még egy utolsó rohamot intéztek ellenünk, rövid időre az ország egy részére visszahozva a telet, a hőmérséklet 4–6 fokkal süllyedt a normálérték alá, s hazánk nagy részén — főként a Dunántúlon — kiadósan havazott. A kellemetlenül hideg, téli napok után a hónap végén gyors időjavulás köszöntött be, ez azonban sajnos, nem mutatkozott tartósan, mert április elején a hőmérsékletnek újabb jelentős visszaesése következett be. A hőmérséklet havi középértékeiben a hónap változékony időjárása meglehetősen kiegyenlítődött, azok országsszerte a sokévi átlag körül vagy kevéssel fölül alakultak.

A csapadékelatlantosság az ország nagyobb részén mérsékelt hiánnyal zárult, csak délen és délkeleten mutat

kozott kisebb csapadékfölség, míg nagyobb mértékű csapadékhányt az ország északkeleti tájain tapasztaltunk. A Dél-Alföld csapadékvizonyairól a következő adatok tájékoztatnak: Bácsalmás 34 mm (89%), Kiskunhalas 41 mm (124%), Kistelek 29 mm (81%), Ezen-tés 26 mm (79%), Szeged 31 mm (82%), Makó 40 mm (114%), Mezőhegyes 38 mm (100%), Orosháza 35 mm (100%).

Szegeden a havi középhőmérséklet 6,8 Celsius-fok volt, a sokévi átlagnál 0,5 fokkal magasabb. A hőmérséklet csúcsértéke 20,5 Celsius-fok volt, 30-án jegyezték fel, a minimum —4,5 Celsius-fok, 23-án következett be. A napsütéses órák havi összege városunkban 130 volt, ez kerekén 10 százalékkal kevesebb a 143 óras sokévi átlagnál.

Dr. Péczely György egyetemi tanár

Odesszai „Dovzenko” filmstúdióban egy új, két részes tv-filmet forgatnak, címe: A forradalom marsallja. Főhőse Mihail Vasziljevics Frunze, a kommunista párt és a szovjet állam kiemelkedő harcosa, a kiváló hadvezér, a Szovjet Hadsereg megszervezője. A film ötven hős napot elevenít fel a polgárháborúból attól kezdve, hogy Lenin kezdeményezésére Frunzét a Déli Front főparancsnokává nevezik ki. Vrangel teljes megsemmisítésére. Frunzét G. Jegorov, a fiatal cseljabinszki rendező és színész alakítja. Lenint pedig J. Kariurov. A filmet a Szovjet Hadsereg és a Hadiflotta hatvanéves jubileumának tiszteletére készítik.

Odesszában gyakran szerepelnek Európa, Ázsia és Amerika különböző országainak művészei. Az odesszai zenekedvelők nemrégiben a perui nemzeti szimfonikus zenekar hangversenyét élvezhették. Carmen Moral vezényelt, aki Latin-Amerikában az egyedüli nő ilyen nagy zenei együttes élén. Ebben az évben többek között Mitchell, az ismert spányol énekes és Liliana Bareva bolgár énekesnő lépett fel Odesszában.

Mihail Iljas

Befejeződtek az ifjúsági jogásznapiak

Tegnap délelőtt befejeződött a József Attila Tudományegyetem állami és jogtudományi kara és annak KISZ-szervezete által rendezett VIII. ifjúsági jogásznapiak. Dr. Kemenes Béla, a rendező bizottság elnöke ünnepélyes keretek között hirdette eredményt, s díjakat adott át a háromnapos rendezvénysorozat versenyain legjobb teljesítményt nyújtott hallgatóknak.

A jogesetmegoldási verseny megosztott első díját, 1100 forintot Bory Endre szegedi és Gál Miklós pécsi versenyző nyerte, a 800 forintos második díj szintén szegedi hallgatónak, Sisák Péternek jutott. Három — egy szegedi, egy pécsi és egy budapesti — leendő jogász 500–500 forintot harmadik díjat kapott. A büntetőjogi perbeszédverseny első díját és az azzal járó 1500 forintot a budapesti Draskovits Tibor nyerte, a szellemi öttusát pedig a pécsi jogtudományi kar csapata. Jutalmuk egy 1500 forintos könyvtulaján. Szintén könyvtulajánnyal kapott a jogi keresztretjérvény-pályázat nyolc nyertese, 200–200 forint értékben. Az orosz szakszövegfordítási versenyt a pécsi Holló András nyerte meg, a szegedi Kis-Lukács Margit és a szintén pécsi Báthori Csaba előtt.

Az ifjúsági jogásznapiak a díjkiosztás után dr. Papp Ignác dékánhelyettes zárószavával érték véget.